Кобрынская цэнтральная раённая бібліятэка

Аддзел бібліятэчнага маркетынгу

Беларусь: шлях подзвігу і Перамогі

Інфармацыйна – метадычны зборнік

да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

2024

Складальнік
Загадчык аддзела бібліятэчнагага маркетынгу
цэнтральнай раённай бібліятэкі
Т. А. Галавейка

Беларусь: шлях подзвігу і Перамогі : інфармацыйна – метадычны зборнік да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў / Кобрынская цэнтральная раённая бібліятэка, аддзел бібліятэчнага маркетынгу ; складальнік Т. А. Галавейка. – Кобрын : цэнтральная раённая бібліятэка, 2024. – с. 49.

Інфармацыйна - метадычныя матэрыялы распрацаваны з мэтай аказання дапамогі ў правядзенні мерапрыемстваў, прысвечаных 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, адрасуюцца супрацоўнікам бібліятэк і ўсім, хто вядзе дзейнасць па патрыятычнаму выхаванню насельніцтва розных ўзростаў. Выданне ўключае тэарэтычны і практычны матэрыял.

© Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма, 2024

ЗМЕСТ

1. УСТУП____С. 4

2. ГІСТАРЫЧНАЯ ДАВЕДКА
*Партызанскі рух, вызваленне Беларусі, Брэсцкай вобласці і Кобрыншчыны*________________________________С. 5-9

3. АРГАНІЗАЦЫЯ МАСАВАЙ РАБОТЫ Ў БІБЛІЯТЭКАХ______________________________________С. 10-11

4. ПІСЬМЕННІКІ, ПРАЙШОЎШЫЯ ДАРОГАМІ ВАЙНЫ____С. 12-13

5. АРГАНІЗАЦЫЯ ВЫСТАВАЧНАЙ РАБОТЫ______________С.14-19

6. ВІКТАРЫНА ДА ДНЯ ВЫЗВАЛЕННЯ___________________С.20-21

7. СЦЭНАРЫЙ ЛІТАРАТУРНА-МУЗЫЧНАЙ КАМПАЗІЦЫІ "СТАРОНКІ КНІГ – ГІСТОРЫЯ ВАЙНЫ"________________С. 22-29

8. СЦЭНАРЫЙ ПАТРЫЯТЫЧНАЙ ГАДЗІНЫ "БЕЛАРУСЬ МАЯ, ТЫ СТАЛА ЗНОЎ ПРЫГОЖАЙ І СВАБОДНАЙ"______________________________________С. 30-35

9. СЦЭНАРЫЙ ЛІТАРАТУРНА-МУЗЫЧНАЙ КАМПАЗІЦЫІ "МЫ ПАМЯТАЕМ!"___________________________________С. 36-44

10. СЦЭНАРЫЙ УРОКА ПАМЯЦІ "ЗА ТО, ЧТОБ МАЛЬЧИКИ ВОЙНУ УЗНАЛИ ТОЛЬКО НА БУМАГЕ"_______________С. 45-48

ПОМНІМ БОЛІ І СТРАТЫ СВАЕ,
ПАМЯЦЬ ШУМІЦЬ, ЯК ЧАРОТЫ.
О, ЯК НАМ ВАС НЕ СТАЕ -
КОЖНЫ ЧАЦВЕРТЫ...

А.Вярцінскі

Амаль 80 год прайшло, як над Беларуссю змоўклі грымоты вайны і з яе карты было сцёрта апошняя карычневая пляма гітлераўскага фашызму. Але ў нашых душах, нашых сэрцах навечна захаваўся нязгасны агеньчык усенароднай памяці аб нашай вялікай Перамозе.

Кожны год прыходзіць на нашу зямлю свята Дзень вызвалення, як зорка першай велічыні, нязгасная, усенародная. У гэтым свяце, як фарбы на вечным палатне гісторыі і чалавечага быцця, перапляліся радасць і смутак, гонар і горыч, боль страт і надзеі на мірную будучыню. Вызваленне ад фашызму - вышэйшы трыумф нашай Радзімы, як галоўная падзея мінулага стагоддзя - нашага стагоддзя.

Да 80- годдзя вызвалення Беларусі ад нямецкіх захопнікаў бібліятэкі рыхтуюць розныя мерапрыемствы, распрацоўваюць новыя праекты з мэтай дапамагчы чытачам, асабліва моладзі зразумець сутнасць свята. Раскрываючы свае фонды, займаючыся пошукава - даследчай дзейнасцю, яны ўносяць свой уклад у захаванне гістарычнай памяці народа, пераемнасць пакаленняў, перадаючы лепшыя традыцыі моладзі, каб маладыя людзі з гонарам казалі “Мы- беларусы”**.** І каб кожны год, 3 ліпеня, у кожным горадзе і вёсцы, збіраліся б унукі і праўнукі тых, хто склаў галаву за свой народ, сваю Радзіму, і мы памяталі пра Вялікі подзвіг салдат.

Трэба навучыцца з паражэнняў здабываць урокі, з перамог чэрпаць упэўненасць у сваёй гістарычнай праваце і сіле. І мы, бібліятэкары, можам многае зрабіць на гэтым шляху. Перш за ўсё, захаваць і данесці да будучых пакаленняў узлёты гераічнага духу нашых бацькоў і дзядоў. А такіх узлётаў было нямала, і адзін з іх - Перамога над фашызмам.

Менавіта ў гэтых перспектывах і асэнсаванні ўрокаў і ацэнак мінулага заключаны гістарычны патэнцыял нашай Айчыны.

У дадзены зборнік увайшлі інфармацыйныя і метадычныя матэрыялы ў дапамогу практычнай дзейнасці бібліятэк да 80-годдзя з дня вызвалення Беларусі ад нямецка - фашысцкіх захопнікаў. Спадзяемся, што у прапанаваным матэрыяле вы знойдзіце тыя моманты, якія можна ўжываць у бібліятэчнай рабоце па патрыятычнаму выхаванню.

АСНОЎНЫЯ ЗАДАЧЫ Ў ПАТРЫЯТЫЧНЫМ ВЫХАВАННІ

- фарміраванне сістэматычных ведаў пра гісторыю, культуру сваёй Радзімы;
- актывізацыя даследчай дзейнасці, вывучэнне ваеннага мінулага раёна, вёскі;
- фарміраванне патрыятычных пачуццяў у дзяцей і падлеткаў на аснове гістарычных каштоўнасцяў;
- выхаванне асобы грамадзяніна - патрыёта Беларусі.

ИСТОРИЧЕСКАЯ СПРАВКА

В 2024 году Беларусь отмечает 80-летие освобождения от немецко-фашистских захватчиков. Долгие три года (1941-1944) белорусская земля изнывала под фашистским игом. Главным средством насаждения «нового порядка» нацисты избрали политику геноцида и массового кровавого террора. Концлагеря, тюрьмы, гетто действовали практически в каждом районе Беларуси. Однако волю народа, его готовность защищать свою державу фашистам сломить не удалось.

Беларусь помнит и чтит подвиг павших и живых, известных и безымянных белорусов - солдат Великой Отечественной, партизан и подпольщиков. Беларусь помнит миллионы граждан, угнанных в фашистское рабство, замученных в концлагерях и гетто, помнит тех, кто ковал Победу в тылу врага у станков и освобождал страну от немецко-фашистских захватчиков. Беларусь помнит и ценит Великую Победу, которая объединила и всегда будет объединять людей разных поколений от мала до велика, сколько бы времени ни прошло, помнит каждого без исключения защитника Отечества. Мы верны этой памяти, белорусы хранят еѐ в каждом доме, каждой семье.

ПАРТИЗАНСКОЕ ДВИЖЕНИЕ В БЕЛАРУСИ В ГОДЫ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ

Беларусь стала известной в мире как страна классической партизанской войны. В числе первых, самостоятельно возникших партизанских отрядов, был Пинский партизанский отряд под командованием В.З. Коржа, насчитывавший около 60 человек.

За время оккупации в Беларуси были образованы и вели боевые действия 1255 партизанских отрядов, из них 997 входили в состав 213 бригад. 258 отрядов сражались самостоятельно. Всего по учетным данным Белорусского штаба партизанского движения в республике насчитывалось около 374 тысячи партизан. За три года героической борьбы в тылу врага, с июня 1941 г. по июль 1944 г., партизаны и подпольщики убили и ранили около полумиллиона немецких оккупантов и их пособников, пустили под откос 11128 вражеских эшелонов и 34 бронепоезда, разгромили 29 железнодорожных станций, 948 штабов и гарнизонов врага, подорвали и уничтожили более 18700 автомашин, более 300 тыс. рельсов, взорвали и сожгли 819 железнодорожных и 4710 других мостов, разрушили свыше 7300 км телефонно-телеграфных линий связи, сбили и сожгли на аэродромах 305 самолетов, подбили 1355 танков и бронемашин, уничтожили 438 орудий разного калибра, 939 военных складов.

ОСВОБОЖДЕНИЕ БЕЛАРУСИ

Одной из крупнейших операций на завершающем этапе Великой Отечественной войны была Белорусская, которая вошла в историю под кодовым названием «Багратион». Немцы создали в Беларуси глубокоэшелонированную оборону. Её удерживала группировка армии «Центр», две армейские группировки «Север» и «Северная Украина». Они имели 63 дивизии, 3 бригады, 1,2 млн. человек, 9,5 тыс. орудий и минометов, 900 танков и штурмовых орудий, 1350 самолетов.

С советской стороны к участию в операции «Багратион» были привлечены войска 1-го, 2-го и 3-го Белорусских фронтов (командирующие Маршал Советского Союза К. К. Рокоссовский, генерал армии Г. Ф. Захаров и генерал-полковник И. Д. Черняховский), а также войска 1-го Прибалтийского фронта (командующий - генерал армии И. Х. Баграмян). Общая численностьсоветских войск составляла 2,4 млн. солдат и офицеров, 36400орудий и минометов, 5200 танков и самоходно-артиллерийских установок, 5300 самолётов. Важная роль в освобождении республики отводилась белорусским партизанам и эскадрильи «Нормандия-Неман».

Утром 23 июня 1944 г. началась операция «Багратион». 24 июня оборонительная линия немецких войск была прорвана. 25 июня была окружена, а затем ликвидирована витебская группировка противника в составе 5 дивизий. 27 июня была освобождена Орша, 29 июня разгромлена окруженная бобруйская группировка врага. Здесь фашисты потеряли 50 тыс. человек.

1 июля войска 3-го Белорусского фронта освободили Борисов. В Минском «котле» на востоке от города оказалась окруженной 105-тысячная вражеская группировка. 3 июля 1944г. танкисты и пехотинцы 1-го и 2-го Белорусских фронтов освободили Минск.

В результате первого этапа операции «Багратион» вражеская группировка армий «Центр» потерпела полное поражение, главные её силы были разбиты.

В ходе второго этапа Белорусской операции в июле 1944г. Были освобождены Молодечно, Сморгонь, Барановичи, Новогрудок, Пинск, Гродно. Освобождением 28 июля Бреста завершилось изгнание немецко-фашистских захватчиков с территории Беларуси. В конце августа советские войска вышли к Риге, на границу с Восточной Пруссией, на Нарву и Вислу. В ходе Белорусской операции были разгромлены 17 дивизий и 3 бригады противника, а 50 дивизий – потеряли более половины своего состава. Общие потери немецких войск составили 500 тыс. убитыми.

За мужество и героизм, проявленные на белорусской земле, более 1600 генералов, офицеров и солдат получили звание Героя Советского Союза, орденами и медалями награждено более 400 тыс. воинов и партизан.

Белорусский народ внёс весомый вклад в победу над фашистской Германией. Свыше 1100 тыс. воинов-белорусов сражались на фронтах Великой Отечественной войны. После освобождения Беларуси более 600

тыс. её жителей, в том числе 180 тыс. партизан, были призваны в Красную Армию и отважносражались, приближая полную победу над врагом. Свыше 300 тыс. воинов-белорусов были награждены правительственными наградами СССР. 443 белоруса стали Героями Советского Союза. Дважды высшую награду получали белорусы генерал-майоравиации П. Я. Головачев и Маршал Советского Союза И. И. Якубовский.

Сотни тысяч белорусов самоотверженно трудились в тылу, обеспечивали Красную Армию оружием,боеприпасами, продовольствием и т.д. Десятки тысяч наших соотечественников за трудовой подвиг во время Великой Отечественной войны были награждены орденами и медалями.

ХРОНИКА ОСВОБОЖДЕНИЯ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТИ ОТ НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИХ ЗАХВАТЧИКОВ

5 июля 1944 г. Ляховичский район

7 июля 1944 г. Столинский район

7 июля 1944 г. Ганцевичский район

8 июля 1944 г. Барановичи

10 июля 1944 г. Лунинецкий район

14 июля 1944 г. Пинск

15 июля 1944 г. Берёзовский район

16 июля 1944 г. Пружанский район

16 июля 1944 г. Ивановский район

17 июля 1944 г. Дрогичинский район

18 июля 1944 г. Жабинковский район

20 июля 1944 г. Кобринский район

20 июля 1944 г. Малоритский район

22 июля 1944 г. Каменецкий район

28 июля 1944 г. Брест

ВОЙНА НА КОБРИНЩИНЕ

Сотрудники Кобринского Военно-исторического музея им. А.В. Суворова воссоздали краткую хронологию событий на Кобринщине в годы Великой Отечественной войны.

22 июня 1941г.

4 часа утра – нападение немецкой авиации на город Кобрин. Воздушный бой 123-го истребительного полка с немецкими самолетами. Гибель командира полка **Б. Н. Сурина**.

13.00. – летчики Кобринского истребительного полка получают приказ лететь на Пинский аэродром.

23 июня 1941г.

10.00 – наступление немецких танков со стороны Бреста. На подступах к городу ожесточенные танковые бои. Гибель на боевом посту генерал-майора **В.П. Пуганова**, командира 22-й танковой дивизии.

19.00 – командование 4-й армии принимает решение оставить кобринский рубеж.

21.00 – Кобрин занят немецкими войсками.

25 июня 1941г.

Начало карательных акций оккупантов против населения.

28 июня 1941г.

Уход в лес первых инициаторов создания партизанского отряда.

Июль 1941г.

Первые массовые карательные акции немцев: расстрелы мирных жителей у Пинского моста, у села Патрики и Именин.

Август 1941г.

Начало действия подпольного антифашистского комитета в селе Турная. Начало боевых действий партизанских групп Н. Т. Шиша, Д. К. Удовикова и И. И. Орлова.

Осень 1941г.

Организация оккупантами двух еврейских гетто.

Февраль 1942г.

Образование партизанского отряда им. С. М. Кирова. Объединение разрозненных партизанских групп в партизанский отряд имени В. И. Чапаева.

Лето 1942г.

Массовое уничтожение жителей гетто «Б» на Бронной горе.

Сентябрь 1942г.

Карательные акции в селах Речица, Борисовка Дивин, Городец с массовым убийством мирного населения.

Осень 1942г.

Уничтожение гетто «А» на южной окраине Кобрина. Сожжение деревень **Каменка и Черевачицы.**

Февраль 1943г.

Сожжение деревень **Быки, Орел, Лука**.

Весна-лето 1943г.
Образование у села Сварынь партизанского аэродрома под охраной отрядов им. Г. Котовского и Н. Щорса.
Весна-осень 1943 г.
Разгар «рельсовой войны», объявленной оккупантам.
Осень 1943 г
Сожжение оккупантами деревень **Новоселки и Борки**.
Декабрь 1943г.
Расстрел узников Кобринской тюрьмы.
Январь 1944г.
Преобразование партизанского отряда им. В. И. Чапаева в партизанскую бригаду, которая контролировала северную и северо-восточную часть Кобринщины и держала связь антифашистским подпольем.
Февраль 1944г.
Бои партизанской бригады им. В. И. Чапаева с немецкими карательными отрядами в Дахловских лесах.
21 марта – 2 апреля 1944г.
Партизанские отряды им. Фрунзе и Чернака совместно с передовыми частями 70-й армии 1 Белорусского фронта ведут бои с превосходящими силами немцев на юге Кобринского района.
Апрель 1944г.
Подрыв немецких офицеров в здании штаба танковой части, организованный подпольщицками (Данилевской и Бихерт).
Весна 1944г.
Попытка оккупантов организовать укрепление Кобрина от приближающихся частей Красной Армии.
Июль 1944г.
Партизанские отряды (им. Маленкова, Чапаева, Постовалова и Орлова в составе бригады Чапаева и отдельные отряды имени Кирова, Котовского, Чернака, Фрунзе) совместно с частями Красной Армии ведут бои за освобождение Кобринского р-на
19-20 июля 1944г.
Освобождение города Кобрина силами 9-го гвардейского стрелкового корпуса 61-й армии 1 Белорусского фронта в ходе Люблин-Брестской наступательной операции.

В боях за город мужественно сражались воины 12-гвардейской Пинской Краснознаменной и 212-Кричевской дивизий. Несмотря на яростное сопротивление противника, утром, 20 июля, Кобрин был освобожден. За успешные боевые действия по освобождении города 12 полкам 61-й Армии было присвоено наименование «Кобринских».

Страшные 1124 дня немецко-фашистской оккупации унесли жизни около 13 тысяч кобринчан. Сегодня о жертвах нацизма и о тех, кто спас от него нашу землю, напоминает более 140 захоронений, памятников и мемориальных досок.

ОРГАНИЗАЦИЯ МАССОВОЙ РАБОТЫ В БИБЛИОТЕКАХ КО ДНЮ ОСВОБОЖДЕНИЯ БЕЛАРУСИ ОТ НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИХ ЗАХВАТЧИКОВ

При подготовке к празднованию 80-й годовщины освобождения Республики Беларусь от немецко-фашистских захватчиков особое внимание следует уделить работе с подрастающим поколением. Героические примеры отечественной истории должны стать прочной основой патриотического воспитания детей и учащейся молодёжи. Особое внимание необходимо уделить темам, отражающим вклад белорусского народа и других народов Советского Союза в Победу над фашизмом, историческое значение партизанского движения, миролюбивую политику Республики Беларусь на современном этапе. Важную роль в формировании гражданских и патриотических качеств молодёжи и укреплении исторической памяти играют массовые мероприятия.

При планировании воспитательной работы рекомендуется учитывать календарь государственных праздников, праздничных дней, памятных и праздничных дат.

Справочно:

– Международный день памяти жертв Холокоста - 27 января;
– День памяти юного героя-антифашиста – 8 февраля;
– День памяти воинов-интернационалистов – 15 февраля;
– День защитников Отечества – 23 февраля;
– День освобождения узников фашистских концлагерей – 11 апреля;
– День Победы советского народа в Великой Отечественной войне – 9 мая;
– День памяти и скорби (начало Великой Отечественной войны) –22 июня;
– День Независимости Республики Беларусь – 3 июля;
– Международный день памяти жертв фашизма – второе воскресенье сентября и др.

ПРЕДЛАГАЕМ ПРОВЕСТИ:

- Библиографические обзоры ***«Война знакома нам по книгам»***
- Вечера памяти ***«Нам не забыть те огненные годы», «Ёсць у памяці і боль, і падзяка», «Героі першых баёў»***
- Вечер-реквием ***«Не в бой солдаты уходили, а шли в историю они», «Время уходит, но с нами остаѐтся память»***
- Литературные вечера ***«Паэзія вялікага подзвігу», «Паэзія мая, ты з акопа»***
- Вечера, часы военной песни ***«Песня в солдатской шинели», «Нас песня на подвиг звала»***
- Вечера бардовской песни ***«Споведзь салдацкага сэрца»***
- Дни, часы военной книги ***«У книжной памяти мгновения войны», «Радкі, апаленыя вайной»***
- Дни информации ***«Освобождение Беларуси: события, люди, подвиги», «Яны змагаліся за Кобрын»***
- Дни поэзии ***«Калі стаю ля Вечнага агню»***
- Информационные часы: ***«Дорогами освобождения», «Слава тебе, победитель – солдат!», «Герои Беларуси»***
- Краеведческие часы ***«Далѐкому мужеству верность храня…», «І родны горад памятае Вас пайменна, загінуўшых сыноў»***
- Устные журналы ***«Юность уходила в бой»***, ***«И мужество, как знамя, пронесли»***
- Уроки мужества ***«Равняясь на солдата», «Нашы землякі - героі ў баях за Радзіму»***
- Часы истории ***«Дорогой памяти»***
- Часы памяти ***«Шагнувшие в бессмертие»***, ***«І нашы душы, нашы сэрцы вайною кінуты ў агонь»***
- Виртуальные экскурсии по местам боевой славы Кобринщины ***«Ёсць у памяці імгненні вайны»***, ***«Помнікі вялікага подзвігу»***
- Конкурсы чтецов ***«Мы гэтай вайны не бачылі», «Радкі, здабытыя ў баях», «Мужнасці вечны агонь»***
- Конкурсы на лучший рисунок ***«Вайна вачыма дзяцей»***
- Викторины ***«Вучысь у герояў Айчыну любіць», «Старонкі бессмяротнага подзвігу»***
- Литературно - музыкальная гостиная ***«Я порохом пропахнувшие строки из-под обстрела вынес на руках»***

Тема Великой Отечественной войны наиболее полно может быть раскрыта путём комплексной пропаганды исторической, военной, документальной, мемуарной литературы. Важно обратить серьёзное внимание на пропаганду художественной литературы о Великой Отечественной войне, произведений белорусских писателей - фронтовиков.

ПИСАТЕЛИ, ПРОШЕДШИЕ ДОРОГАМИ ВОЙНЫ

Писатели-фронтовики - это целое поколение мужественных, совестливых, многое испытавших, одарѐнных личностей, перенѐсших военные и послевоенные невзгоды. Писатели, прошедшие дорогами войны, написали для нас замечательные книги о своей войне. Кто по окончании войны, кто по прошествии лет, а кто-то писал о войне всю свою послевоенную жизнь. В книгах о войне писателей-фронтовиков главной линией проходит солдатская дружба, фронтовое товарищество, тяжесть походной жизни, дезертирство и геройство.

Большой вклад в развитие советской прозы и поэзии внесли писатели-фронтовики, вступившие в большую литературу в конце 1950-х - начале 1960-х годов. Это артиллеристы Ю. Бондарев и Г. Бакланов; танкисты С. Орлов и А. Ананьев. Писатель Николай Грибачѐв был командиром взвода, а затем командиром сапёрного батальона. Олесь Гончар воевал в миномётном расчёте; пехотинцами были В. Быков и В. Кондратьев; миномётчиком - М. Алексеев; курсантом, а затем партизаном - К. Воробьёв; связистами - В. Астафьев; десантником и разведчиком - В. Богомолов.

И когда они, мальчишками, записывались в добровольцы, едва ли задумывались о том, что напишут книги о войне, что книги эти будут изданы миллионными тиражами, а потом выйдут замечательные фильмы - экранизации этих книг. И что в отечественном литературоведении появится специальный термин: "лейтенантская проза", которую будут "проходить" в школе. Их имена навсегда останутся на страницах книг, их подвиги будут вечно жить в сердцах многих поколений.

АДАМОВИЧ (АЛЕСЬ) АЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ (1927-1994)

Военный путь: Алесь Адамович в 13 лет уже был партизанским связным в деревне Глуша на Могилѐвщине. Это было в 1942-м, а год спустя юноша уже боец партизанского отряда имени Кирова 37-й бригады имени Пархоменко Минского соединения. В 1944-1945 по направлению Центрального штаба партизанского движения – студент Лениногорского горно-металлургического техникума. Но его душа лежала к слову и, окончив экстерном технткум, Адамович поступает на филфак БГУ.

Самые известные произведения о войне: повести «Каратели», «Хатынская повесть», «Последняя пастораль», романы «Война под крышами» и «Сыновья уходят в бой», сценарий фильма «Иди и смотри», документальные книги «Я з вогненнай вѐскі…» (в соавторстве с Янкой

Брылем и Владимиром Колесником – оба, как и Адамович, партизанили) и «Блокадная книга» (с Даниилом Граниным).

БЫКОВ ВАСИЛИЙ ВЛАДИМИРОВИЧ (1924-2003)

Военный путь: Война застала его на Украине, где он участвовал в оборонных работах. В 1942 году будущий писатель вступил в ряды Красной Армии. Осенью 1943 ему присвоено звание младшего лейтенанта. Участвовал в боях за Кривой Рог, Александрию, Знаменку. Во время Кировоградской операции ранен в ногу и живот (по ошибке был записан как погибший); события после ранения послужили основой повести «Мѐртвым не больно». В начале 1944 года три месяца находился в госпитале. Затем участвовал в Ясско-Кишинѐвской операции, освобождении Румынии. С действующей армией прошѐл по Болгарии, Венгрии, Югославии, Австрии; старший лейтенант, командир взвода полковой, затем армейской артиллерии.

Произведения о Великой Отечественной войне: «Сотников», «Журавлиный крик», «Круглянский мост», «Дожить до рассвета», «Обелиск», «Пойти и не вернуться», «Знак беды», «Альпийская балада».

КУЛЕШОВ АРКАДИЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ (1914-1978)

Военный путь: 24 июня 1941 года Аркадий Кулешов покидает Минск, который вскоре захватят немцы. Пешком он добирается до Орши, а оттуда в город Калинин, где добровольно вступает в ряды Красной армии. Прибыв в город Калинин, тут же написал и отдал в местную газету два русскоязычных стихотворения о войне. Под Новгородом он заканчивает военно-политическое училище, и направляется на работу во фронтовую газету – Знамя советов. Там он находился до 1943 года, после чего был переведен в Белорусский штаб партизанского движения, который издавал свою периодику.

Самые известные произведения времѐн войны: поэма «Сцяг брыгады», «Балада аб чатырох заложніках».

МАКСИМ ТАНК (1912-1995)

В начале войны он эвакуировался в Саратов. Спустя полмесяца после начала Великой Отечественной в семье Скурко (настоящая фамилия Танка) рождается сын Максим. В Саратове поэт вступает в ополчение. Позже его направляют в редакцию газеты Брянского фронта, где он какое-то время работает с Пименом Панченко. Дальше Танк сотрудничает в газете «За Савецкую Беларусь» и агитплакате «Раздавім фашыскую гадзіну!», которую редактировал Кондрат Крапива.

Самые известные произведения времѐн войны:
стихотворения «Не шкадуйце, хлопцы, пораху», «Мы вернѐмся», «Родная мова», «Яна хату бяліла».

ОРГАНИЗАЦИЯ ВЫСТАВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАМКАХ 80-ЛЕТИЯ ОСВОБОЖДЕНИЯ БЕЛАРУСИ

Книги о Великой Отечественной войне актуальны и по-прежнему интересны. Потому что в своё время на той войне были наши деды, прадеды и не чья-нибудь, а их кровь течёт в наших жилах, их память отзывается в нас, если не разучились мы чувствовать глубоко и сильно. Книги о войне - духовное продолжение реальных событий – выступают как хранители памяти поколений. Военная проза – один из наиболее крупных и во многом уже завершенных «блоков» литературного процесса. В ходе своего становления, она меняла целые поколения читателей. Ее читателями были и фронтовики, знавшие всё по собственным воспоминаниям. К ней обращались послевоенные поколения и совсем молодое поколение, скептически судившее о печальном опыте писателей-фронтовиков.

Самой распространѐнной формой библиотечной работы является **книжная выставка.** Она является основой любого мероприятия.

При оформлении книжно-иллюстративной выставки кроме обычных материалов используются: карты боевых действий, схемы, фотографии или их фотокопии, которые дополняются предметами материальной культуры, атрибутикой военного времени.

К юбилею освобождения Беларуси можно организовать циклы выставок, позволяющие познакомить присутствующих с героическим подвигом нашего народа в Великой Отечественной войне: ***«Твар вайны: фотарэпартаж з XXI стагоддзя», «Гады войны – стагоддзі памяці», «Страницы великой истории», «Пока мы помним – мы живѐм», «Я пишу тебе из 43-го…», «Незатихающее эхо войны», «Старонкі кніг – гісторыя вайны», «Вызваленне Беларусі: людзі і подзвігі», «Беларусь: гісторыя вызвалення», «Ішоў наш край дарогамі вайны».***

Рекомендуем представить замечательные книги о войне, такие как: А. Адамович «Я з вогненнай вёскі», А. Толстой «Русский характер», К. Воробьев «Убиты под Москвой», «Это мы, господи!», В. Богомолов «Иван», Б. Полевой «Повесть о настоящем человеке», Б. Васильев «А зори здесь тихие…», «В списках не значился» и другие.

В качестве аннотаций к книгам можно взять отрывки из отзывов школьников-читателей библиотеки о прочитанных и понравившихся им книгах, заранее представленные в библиотеку.

ПРЫКЛАДЫ КНІЖНЫХ ВЫСТАЎ

Мы гэтай памяці верныя

Раздзелы

1. Памятаем. Славім. Ганарымся.

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра значныя для Кобрыншчыны даты Вялікай Айчыннай вайны.

2. Беларусь партызанская

Матэрыялы пра партызанскія атрады, якія дзейнічалі на тэрыторыі Беларусі і Кобрына.

3. Яны вызвалялі Кобрыншчыну

Матэрыялы пра воінскія падраздзяленні, якія вызвалялі Кобрыншчыну, пра асобных герояў.

Перамогу памятае Беларусь

Раздзелы

1. Есць такія даты

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра Дзень Перамогі, пра вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

2. Шляхамі вайны ішлі нашы землякі

Матэрыялы пра землякоў, якія ваявалі на франтах, у партызанскіх атрадах у час Вялікай Айчыннай вайны.

3. І рэхам набатным словы гучаць

Творы мастацкай літаратуры (проза, паэзія) пра Вялікую Айчынную вайну.

Непераможная Беларусь

Раздзелы

1. Маёй Рэспублікі святочны дзень

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь

2. Шляхамі вызвалення

Матэрыялы пра вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

3. Мужнасць, як сцяг, пранеслі

Матэрыялы пра кабрынчан, якія ваявалі на франтах,
у партызанскіх атрадах у час Вялікай Айчыннай вайны.

Не бывае ў вайны эпілога

Раздзелы

1. Памяць сэрца: вызваленне Беларусі

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра падзеі 1944 года, пра вызваленне Беларусі.

2. Вайна прайшла скрозь нашы лёсы

Матэрыялы пра землякоў, якія ваявалі на франтах, у партызанскіх атрадах у час Вялікай Айчыннай вайны.

3. Неастылы попел радкоў

Творы мастацкай літаратуры (проза, паэзія) пра Вялікую Айчынную вайну.

4. Песня ў салдацкім шынялі

Песні ваенных гадоў.

І боль, і памяць, і ўрок

Раздзелы

1. У гэты дзень салдатам стала ўся краіна

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра першыя дні Вялікай Айчыннай вайны.

2. Увайшоўшыя ў бессмяротнасць

Матэрыялы пра землякоў, якія ваявалі на франтах,
у партызанскіх атрадах у час Вялікай Айчыннай вайны.

3. Без тэрміну даўнасці

Кнігі пра Вялікую Айчынную вайну.

4. А музы не маўчалі...

Вершы і песні пра Вялікую Айчынную вайну.

Зноў памяць кліча 44-ы

Раздзелы

1. Мы памятаем! Мы ганарымся!

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра вызваленне Беларусі (Кобрына) ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

2. Яны змагаліся за Кобрын

Матэрыялы пра воінскія падраздзяленні, якія вызвалялі Кобрын, пра партызанскія атрады, якія дзейнічалі на тэрыторыі Кобрына, пра асобных герояў.

3. Памяць не ўходзіць у адстаўку

Кнігі пра Вялікую Айчынную вайну.

4. Нас песня клікала на подзвіг

Песні, напісаныя ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Старонкі бессмяротнага подзвігу

Раздзелы

1. Забвенню не падлягае

Матэрыялы (публікацыі ў кнігах, СМІ) пра Вялікую Айчынную вайну,
вызваленне Беларусі, Кобрыншчыны.

2. Вогненныя гады Кобрыншчыны

Матэрыялы пра перыяд акупацыі Кобрыншчыны, пра партызанскія атрады,
якія дзейнічалі на тэрыторыі Кобрына.

3. Толькі б не сталі забвеннем героі...

Матэрыялы пра воінскія падраздзяленні, якія вызвалялі Кобрын, пра асобных герояў - вызваленцаў і кабрынчан.

4. Радкі, набытыя ў баях

Творы (проза, паэзія) пра Вялікую Айчынную вайну.

ЦЫТАТЫ ДА ВЫСТАЎ

Калі на нас прыйшлі з вайною,
На бой смяротны ідучы,
Мой край, не ведаў ты спакою
На міг ні ўдзень, ані ўначы.
Пятрусь Броўка

На помсту клікала трывога,
Лясы разгневана гулі,
І ад старога да малога –
Усе абаронцамі былі.
Пятрусь Броўка

Мне не забыцца дзён агністых,
Ні страт цяжкіх, ні горкіх ран.
Гучаць суладна і ўрачыста:
І Беларусь, і партызан.
Пятрусь Броўка

З той далёкай пары мы святкуем штогод
Трэці ліпеня дзень – святы дзень вызвалення.
А героям, што склалі галовы сумленна,
Не забудзе ў вяках беларускі народ.
Ніл Гілевіч

Часцей, часцей прыпамінай
Імёны паўшых смерцю храбрых
За родны край, наш мілы край,
Каб над зямлёй, што млела ў ранах,
Плыў гэты сіні-сіны ранак…
Ніл Гілевіч

Прайсці мы шмат з табой змаглі,
Ішлі праз полымя і дым мы,
Каб болей людзі на зямлі
Не паміралі маладымі.
Была вайна…
На сэрцы раны,
Яны ў памяці ў нас.
Была вайна…
І дзякуй, ветэраны,
За ратны подзвіг і за мірны час.
У. Пакладок

Каб николі, каб ніколі
Не спазналі мы ваеннай долі,
Хай гарацы,
Як зоркі ў вышыні,
Перамогі вечныя агні.
А. Грачанікаў

Прайсці мы шмат з табой змаглі,
Ішлі праз полымя і дым мы,
Каб болей людзі на зямлі
Не паміралі маладымі.
А. Пысін

Яны даўно сваю зрабілі справу,
Апалены ў пажарах і баях.
Ад смерці выратоўвалі Варшаву
І над Рэйхстагам узнімалі сцяг.
П. Прануза

ЛІТАРАТУРА ВЯЛІКАГА ПОДЗВІГУ

Пры афармленні выстаў, прысвечаных 80-годдзю вызвалення Беларусі і Кобрыншчыны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, рэкамендавана выкарыстоўваць наступныя кнігі:
 Памяць. Кобрынскі раён: гісторыка-культурная хроніка
 Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне. 1941 – 1945: энцыклапедыя
 Освобождение Беларуси. 1943 – 1944
 Памяць Беларусі: рэспубліканская кніга
 Их именами названы: энциклопедический справочник
 Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне. Дзень за днём
ілюстраваная храналогія
 М. Шиманский. Мы этой памяти верны: очерки
 Вклад белорусского народа в Победу в Великой Отечественной войне
 Летопись, обагрённая кровью
 Навечно в сердце народном
Твои сыновья, Беларусь! Герои Советского Союза: биографический справочник
 Свод памятников истории и культуры Белоруссии. Брестская
область.

У раздел выставы, прысвечаны кнігам пра Вялікую Айчынную вайну, можна падабраць адпаведныя мастацкія паэтычныя і празаічныя кнігі з фонду бібліятэкі, у тым ліку мемуары. Напрыклад: М. Лынькоў. Векапомныя дні, А. Адамовіч. Партызаны, І. Шамякін. Глыбокая плынь, І. Навуменка. Сасна пры дарозе, І. Чыгрынаў. Плач перапёлкі і іншыя.

ВИКТОРИНА КО ДНЮ ОСВОБОЖДЕНИЯ БЕЛАРУСИ ОТ НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИХ ЗАХВАТЧИКОВ

1. Когда началась и когда закончилась 2-ая мировая война?
   1.09.1939 - 2.09. 1945г.
2. Нападением на какую страну немцы развязали 2-ю мировую войну?
   Польша
3. Когда началась Великая Отечественная война?
   22 июня 1941г.
4. Как назывался план немцев по молниеносному захвату СССР?
   План "Барбаросса"
5. Сколько дней и ночей длилась ВОв?
   1418 дней и ночей
6. Каким днём недели было 22.06.1941г.?
   Воскресенье
7. Какая крепость приняла на себя первый удар фашистов и держала удар почти месяц?
   Брестская крепость, 22.06 - 20.07.1941
8. Назовите имя юного защитника Брестской крепости
   Петя Клыпа
9. Кто направил пылающий самолёт на колонну вражеской техники во время боя на территории Беларуси в первые дни войны
   Капитан Николай Гастелло возле Радошковичей Минской области
10. Назовите легендарного героя, известного под прозвищем «Дядя Костя»
    Константин Заслонов
11. В каком возрасте сражался с фашистами дед Талаш?
    В 1944 году ему исполнилось 100 лет
12. Что такое партизанское движение?
    Вооружённая борьба населения против агрессоров за свободу и независимость
13. Кто и где организовал первый партизанский отряд в Беларуси?
    Василий Захарович Корж, Пинский район, июнь 1941г.
14. Какой лагерь смерти, из созданных немцами в Беларуси, был самым большим?
    Тростенец, уничтожено 206 тыс. чел.
15. Когда была сожжена д. Хатынь?
    22.03.1943г., 149 чел., из них - 76 детей
16. Какие события стали коренным переломом в ВОВ?
    Сталинградская,17.07. 1942г. - 2.02.1943г. и Курская, 5.07.1943г. - 23.08 1943г., битвы
17. Когда началось освобождение Беларуси?
    Осень 1943г.
18. Какой город Беларуси был освобожден первым?
    г. Комарин
19. Как называлась операция по освобождению Беларуси?

«Багратион»

20. Сколько фронтов освобождало Беларусь?

4 фронта: 1-й Прибалтийский фронт (И.Х. Баграмян), 1,2,3-й Белорусские фронты (К.К. Рокоссовский, Г.Ф. Захаров, И.Д. Черняховский)

21. Кто осуществлял общее командование операцией «Багратион»?

Г. К. Жуков

22. Когда был освобожден г. Минск?

3 июля 1944г.

23. Как вы понимаете понятие «Рельсовая война»?

Действия партизан с целью нарушения работы железнодорожного транспорта противника

24. В июне 1941 г. советский летчик направил свой подбитый самолет на группу немецких танков и автомашин. Назовите его имя.

Николай Гастелло

25. На фронтах Великой Отечественной войны сражались не только люди, но и «хищники»: «тигры», «пантеры», «леопарды». Что это такое?

Танки вермахта

26. Уже в июне 1941 г. в СССР появилась песня, которая стала призывом к борьбе против врага. Как называлась эта песня?

«Священная война»

27. В дни обороны Минска в 1941 г. впервые был использован новый вид оружия под названием «Коктейль Молотова». Что это за необычное оружие?

Бутылки с горючей смесью

25. Кто руководил Белорусским штабом партизанского движения?

П.З. Калинин

26. Одна из крупнейших военных операций Красной Армии была названа в честь полководца 1812 г. Что это за операция?

Операция по освобождению Беларуси «Багратион»

27. В Беларуси их было создано более 260. Еще в народе их называли «фабрикой смерти». Что это такое?

Немецко-фашистские концентрационные лагеря

28. Героями на войне становились не только люди, но и города, и даже один оборонительный объект. Как назывался этот объект?

Брестская крепость

29. Какой праздник отмечается в Беларуси 3 июля?

День независимости.

СТАРОНКІ КНІГ – ГІСТОРЫЯ ВАЙНЫ

прыкладны сцэнарый літаратурна - музычнай кампазіцыі

З левага боку сцэны стаіць кніжная выстава з эпіграфам: "Не бывае ў вайны эпілога" (С. Гаўрусёў).

З правага боку сцэны размешчаны вялікі "Каляндар Перамогі", каля якога ляжыць салдацкая каска.

*На першай старонцы календара - дата **"21 чэрвеня 1941 года".** Пад мелодыю факстрота "Рыа-рыта" на экране танцуюць пары маладых людзей.*

*Праз хвіліну перагортваецца другая старонка з датай **"22 чэрвеня 1941 года",** музыка сціхае. Пары працягваюць танцаваць, прыслухоўваючыся да гукаў далёкай кананады, стрэлаў і выбухаў. Калі гэтыя гукі нарастаюць, абрываецца мелодыя, маладыя людзі развітваюцца пад мелодыю песні "Мой милый, если б не было войны..." (словы І. Шаферана, музыка М. Машкова).*

На сцэну выходзяць вядучыя.

1-ы вядучы. Усім, хто не вярнуўся з крывавых палёў вайны, прысвячаецца.

2-і вядучы. Тым, хто сваімі рукамі бароны цягаў,
Тым, хто калгасы з руін ўздымаў, прысвячаецца.

1-ы вядучы. Тым, хто сам дзяцей ратаваў,
Тым, хто перанёс ліхалецце вайны, прысвячаецца.

2-і вядучы. Пакаленню, якое ўступае ў жыццё, прысвячаецца.

Гучыць песня"Свяшчэнная вайна". Паступова мелодыя заціхае.

1-ы вядучы. Паклонімся ўсім загінуўшым, схілім галавы ў смутку, ўскладзем кветкі да магіл, у малітве памянем ўсіх, хто не вярнуўся з той праклятай для ўсяго свету вайны *(дзяўчынкі кладуць кветкі да салдацкай каскі).*

2-і вядучы.

Я чую голас несціханы.
Зямля мая мяне заве
І кроіць сэрца мне на раны,
Звініць, як звон касы ў траве.

1-ы вядучы.

Слоў няма, каб цяпер гаварыць,
Яны анямелі.
Слёз няма, каб наўзрыд праліць,
Яны скамянелі.
А навокал - вайна.

2-і вядучы. На досвітку 22 чэрвеня1941 года гітлераўскія войскі вераломна напалі на Савецкі Саюз.

1-ы вядучы. Суботнім вечарам 21 чэрвеня 1941 г. амаль уся моладзь Кобрына была на танцавальным вечары. Сярод танцуючых з’явіліся

незнаёмыя людзі, якія паводзілі сябе даволі бесцырымонна. Аднак больш за ўсё ў іх размовах трывожылі незразумелыя намёкі наконт заўтрашняга дня.

2-ы вядучы: Гэта ў горадзе ўжо пачалі дзейнічаць гітлераўскія агенты. Выкарыстаўшы тое, што з-за Буга ў Беларусь усё яшчэ ішоў значны паток бежанцаў, якія ратаваліся ад фашыстаў, нямецкія спецслужбы закінулі ў прыгранічныя раёны нямала дыверсантаў. Ноччу выйшла са строю вадакачка, у некалькіх месцах былі перарэзаны лініі электраперадач, была парушана сувязь паміж асобнымі воінскімі падраздзяленнямі і са штабам акругі.

1-ы вядучы: У гэты вечар камандзір 123-га знішчальнага авіяпалка маёр Б.Н.Сурын адправіўся ў размяшчэнне часці. Факты, якія яму сталі вядомы, насцярожвалі, і ён загадаў апоўначы падняць усіх па трывозе. Былі спешна замаскіраваны знішчальнікі І-153 («Чайка») і новенькія Які. На полі засталося некалькі «Чаек», якія напярэдадні выйшлі са строю. Сурын загадаў выдаць са склада боепрыпасы і давесці іх колькасць да неабходнага ў баявых абставінах максімуму. Паступова прыводзіліся ў боегатоўнасць і іншыя дапаможныя службы. Пачалі на ўсякі выпадак праграваць матары. Потым усё сціхла. У гэтых дзелавых клопатах напружанне як быццам спала, на душы стала спакайней. Маёр паглядзеў на ўсход. Там ледзь-ледзь займалася зара. Падыходзіла да канца душная летняя ноч, пачыналася раніца 22 чэрвеня.

2-і вядучы: Але вось з захаду, яшчэ схаванага ў цемры ночы, стаў нарастаць гул чужых матораў. У 4 гадзіны раніцы 70 фашысцкіх бамбардзіроўшчыкаў сталі пікіраваць на аэрадром. Сотні бомбаў пасыпаліся на ўзлётную паласу і навакольную мясцовасць. Сумненняў не было: гэта вайна. «Усім у паветра!» — аддаў адзіна правільную ў гэты момант каманду Сурын і сам кінуўся да сваёй машыны.

1-ы вядучы: Нашы самалёты, змяняючы адзін аднаго, размясціліся ў паветры ў некалькі ярусаў. Іх было 20-30, «юнкерсаў» - не менш за 60. Але вось першыя падбітыя фашысцкія машыны ўпалі на зямлю. «Юнкерсы» пачалі адыходзіць. Неўзабаве іх змянілі штурмавікі Ме-110 і знішчальнікі Ме-109. І зноў «Чайкі» павялі бой. Вораг пасылаў адну за адной групы з 20-60 самалётаў. Гэта дазваляла фашыстам утрымліваць стратэгічную ініцыятыву. «Чайкам» удалося наладзіць «канвеер»: узлёт - паветраны бой - пасадка, у час якой наземны персанал, што таксама працаваў з апошніх сіл, абслугоўваў распаленыя машыны. І так з 4 гадзін раніцы да гадзіны дня.

2-і вядучы: Маёр Сурын правёў 4 паветраныя баі, збіў 3 самалёты. Быў смяротна паранены ў час апошняга бою. Яму ўдалося пасадзіць «Чайку» без пашкоджанняў, і гэта было апошняе, што ён змог зрабіць. Баявыя сябры пахавалі маёра Б.Н.Сурына тут жа, каля аэрадрома, пры дарозе (*дзяўчынкі кладуць кветкі каля салдацкай каскі).*

1-ы вядучы. Сёння пройдзем дарогамі, якія нам нельга забыць, каб глыбей адчуць і шчасце міру, і радасць Вялікай Перамогі. Няхай ажывуць у памяці старонкі слаўнага мінулага. Гітлераўскія войскі ўварваліся ў межы Савецкага Саюза. Дзякуючы падрабязнай інфармацыі, сабранай на тэрыторыі рэспублікі з дапамогай агентурнай сеткі, вораг наносіў дакладныя ўдары па

аэрадромах, скапленнях ваеннай тэхнікі. Часці Чырвонай Арміі неслі велізарныя страты. Удар групы армій "Цэнтр" прынялі на сябе арміі Заходняй асобай ваеннай акругі. Насмерць стаялі на сваіх рубяжах пагранічнікі. За тыдзень баёў байцы пагранічнай заставы лейтэнанта А. Кіжаватава, што знаходзіліся ў заходняй частцы Брэсцкай крэпасці, знішчылі каля батальёна гітлераўцаў. А. Кіжаватаў загінуў як герой *(дзяўчынкі кладуць кветкі да салдацкай каскі)*.

Сем атак, адна за другой, адбіла застава пагранатрада на чале з лейтэнантам В. Усавым. Лейтэнанта пяць разоў ранілі, але ён працягваў кіраваць боем. Лейтэнант В. Усаў пасмяротна ўдастоены звання Героя Савецкага Саюза *(дзяўчынкі кладуць кветкі да салдацкай каскі).*

Гарнізон крэпасці пратрымаўся каля месяца, хоць нямецкія генералы планавалі на яе захоп толькі 3 гадзіны. Апошнія дні абароны крэпасці авеяны легендамі. На сценах крэпасці былі зроблены надпісы, якія ведае ўвесь свет: "Паміраю, але не здаюся. Бывай, Радзіма".

1-ы вядучы: Нельга забыць юных абаронцаў Брэсцкай крэпасці. Гэта Пётр Клыпа, Пётр Васільеў, Мікалай Новікаў, Уладзімір Козьмін, Сцяпан Аксёнаў.У час асады яны даглядалі цяжкапараненых, набівалі патронамі стужкі станкавых і ручных кулямётаў, выносілі байцоў, якія сцякалі кроўю, змянялі тых, хто не мог трымаць зброю...

Чытальнік:

Не раз,
Не другі
І не соты
Прыйшлося атаку адбіць…
Ужо як пчаліныя соты
Ўсе сцены…
А крэпасць стаіць…
Ну, хто там,
Ну, хто там застаўся?
Разбіты дашчэнту фарты
І дзоты…
А сцяг не хістаўся,
Скрозь дым прарываўся густы.
Ад кулі ўпадзе сцяганосец
Ці дрэўка асколкам ссячэ–
Штандар і яшчэ,
І яшчэ.
Ды новыя раны ірдзелі.
Цямней ён рабіўся,
Цяжэй…
Штоміг
Сцяганосцы радзелі,
І сцяг
Апускаўся ніжэй…

Байцы ж пры сваіх кулямётах,
І кожны іх стрэл– не пусты.
І стужкі салдацкіх абмотак
Пакроены ўсе на бінты.
Апошнюю кроплю з баклагі
Не п’юць, хоць сасмяглі зусім,
Каб толькі не змоўкнуў ад смагі,
Пажыў,
Паслужыў
Ім “Максім”.
І сіл не хапае абцерці
Ад пораху губы,
Але
Ніхто з іх не можа памерці,
Пакуль ёсць патрон у ствале…
А дзесьці вясёлыя птушкі
Пяюць на зялёнай вярбе.
Даўно апусцелі і стужкі,
Патронаў няма–
Для сябе…
Апошні упаў абаронца
Грудзьмі на лафет і-
Замоўк…
Здалося, хіснулася сонца,

Калі сцягу алага шоўк
Прыкрыў сваім крыллем салдата,
Ад кожуха ўспыхнуў агнём
І ў неба памкнуўся…
Супастаты
Зляталіся ўжо груганнём.
Ды сцяг, што хацелі фашысты
Тут ботам тупым растаптаць,-
У небе шугаў прамяністы,
Паспеўшы ўвесь полымем стаць.
Злякнуў ён варожую сілу,
Той вогненны сцяг баявы:
Палотнішча–
Шыр небасхілу,
А дрэўка–
Да самай Масквы.
Ён горда лунаў, нескароны,
Пад“Юнкерсаў” чорных выццё
Над тымі,
Хто ў бітве патроны
Цаніў даражэй,
Чым жыццё.

(С. Гаўрусёў)

2-і вядучы. Пад вечар 23 чэрвеня 1941 г. гітлераўцы ўвайшлі ў г. Кобрын. З гэтага моманту пачаўся адзін з самых трагічных перыядаў ва ўсёй яго сямісотгадовай гісторыі. Барацьба супраць акупантаў стала разгортвацца ў горадзе адразу пасля яго захопу. Людзі не змаглі змірыцца з “новым парадкам”, яны падымаліся на актыўную барацьбу з фашыстамі. У акупіраванным горадзе ствараліся падпольныя групы, на іх базе фарміраваліся партызанскія атрады.

1-ы вядучы. У ліпені 1941 г. у вёсцы Турная пачаў дзейнічаць падпольны антыфашысцкі камітэт, які канчаткова аформіўся ў жніўні. Старшынёй стаў Дз. Барысюк, яго намеснікам — Ц. Краўчук, першы старшыня калгаса імя Калініна, утворанага ў Турной у 1940 г.

2-і вядучы. Акупіраванаму Кобрыну гітлераўцы надавалі важнае значэнне як стратэгічнаму вузлу аўтамабільных дарог і чыгунак. У іх планы ўваходзіла таксама аднавіць суднаходства на Дняпроўска-Бугскім канале. Партызанскія атрады, якія ўзніклі ў хуткім часе ў навакольных лясах, сталі наносіць адчувальныя ўдары па варожых камунікацыях.

Чытальнік:

Не, не будзе мой край любімы
Пад фашысцкай пятою стагнаць.
Беларуса дастойнае імя
Я нікому не дам зганьбаваць.

1-ы вядучы: Беларускую зямлю справядліва называюць краем быліннай партызанскай славы і воінскай доблесці. *(Гучыць фанаграма песні на словы А. Русака "Ой, бярозы ды сосны…")*

Чытальнік:

Калі на нас прыйшлі з вайною,
На бой смяротны ідучы,
Мой край, не ведаў ты спакою
На міг ні ўдзень, ані ўначы.
На помсту клікала трывога,
Лясы разгневана гулі,
І ад старога да малога–
Ўсе абаронцамі былі.

Мне не забыцца дзён агністых,
Ні страт цяжкіх, ні горкіх ран,
Гучаць суладна і ўрачыста:
І Беларусь, і партызан!   (П. Броўка)

1-ы вядучы. Пра баявую славу партызан, пра іх гераічныя подзвігі напісана шмат твораў беларускімі пісьменнікамі. Гэта творы М. Лынькова“Векапомныя дні”, А. Адамовіча“Партызаны”, І.Шамякіна “Глыбокая плынь”, І. Навуменка “Вецер у соснах”, “Сасна пры дарозе”, І. Чыгрынава “Плач перапёлкі” і іншыя. Увогуле трэба сказаць, што беларусы стварылі вялікую літаратуру пра мінулую вайну.

2-і вядучы. Супраць захопнікаў вяло барацьбу ўсё насельніцтва акупіраванай Беларусі. Мірныя жыхары, дапамагалі партызанам, падпольшчыкам, рэгулярным часцям Чырвонай Арміі.

1-ы вядучы. На акупіраванай тэрыторыі Беларусі нямецка-фашысцкія захопнікі ўводзілі "новы парадак". Адносіны да беларусаў былі вызначаны ў плане "Ост", згодна з якім прадугледжвалася 75% рускіх, беларусаў. Людзей палілі, закопвалі жывымі ў зямлю, атручвалі газам. Пад выглядам барацьбы з партызанамі карнікі ператваралі ў пустэльныя зоны цэлыя раёны, дзесяткі вёсак змяталіся з твару зямлі, жыхары іх знішчаліся, вывозіліся ў канцлагеры ці ў фашысцкае рабства ў Германію.

2-і вядучы: У вёсцы Рэчыца 5 верасня 1942 г. карнікі спалілі 45 дявароў, расстралялі ці спалілі жывымі 64 яе жыхары. Такі ж лёс напаткаў і вёску Барысаўка, у якой 23 верасня 1942 г. фашысты расстралялі 169 чалавек, сярод якіх было 97 жанчын і 23 дзіцяці. 23 лютага 1943 г. фашысты расстралялі 24 жыхары вёскі Быкі, у вёсцы Арол яны спалілі 12 двароў, расстралялі 18 чалавек, у вёсцы Лука спалілі 75 двароў і расстралялі 20 чалавек. 13 ліпеня 1944 г. гітлераўскія каты знішчылі вёску Павіцце, дзе было спалена 127 двароў, расстраляны і спалены жывымі 141 яе жыхар. Усяго ў Кобрынскім раёне нямецка-фашысцкія захопнікі спалілі 1693 двары і знішчылі 3767 мірных жыхароў.

Чытальнік:
Суайчыннік, стань!
Тут знішчалі людзей!
Суайчыннік!
Запомні навек:
Тры гады па сто трыццаць сем у дзень,
І ў гадзіну- па шэсць чалавек.
Гэта значыць, што кожныя дзесяць хвілін
Тут навекі чарнеў небакрай.
Попел сэрцаў нашых ракоча ў зямлі:
Памятай... Памятай... Памятай...

2-і вядучы. За час акупацыі гітлераўцы правялі ў Беларусі больш як 140 карных экспедыцый, у час якіх цэлыя раёны ператварыліся ў "зоны пустыні".

Чытальнік:

(Верш чытаецца на фоне мелодыі песні"Хатынь")

Над спаленай вёскай,
Адзетай жалобным гранітам,
Званы абзываюцца
Рэхам вайны незабытым.
Хай вечны агонь,
Што запалены ў памяць Хатыні,
Як рунь і як неба
Палае– зялёны і сіні.

Няхай яго полымя
Жытам спякотным і спелым
Схіляецца ў ногі
Хатыні дварам камянелым.
Парогу халоднаму,
Прызбе маўклівай пры хаце.
Хай гора, заснуўшае ў камні,
Прачнецца ў набаце.

1-ы вядучы. Звоняць, звоняць, званы Хатыні, горам адгукаюцца ў душах людзей, якія перажылі жудасныя гады акупацыі, і тых, хто нарадзіўся пасля вайны. Хатынь– гэта сімвал вялікай трагедыі, той, што навекі захоўваецца ў людской памяці і ў сэрцах кожнага новага пакалення.

Стук метранома. На сцэну выходзяць чытачы-падлеткі з запаленымі свечкамі. ***Хвіліна маўчання.***

2-і вядучы. Дарогі вайны... Колькі іх пройдзена савецкімі воінамі па стэпах і балотах, камяністых пераважах і ўзгорках, лясных масівах і чыстых палях. Ад Брэста да Масквы 1000 кіламетраў, ад Масквы да Берліна - 1600 . Усяго 2600 кіламетраў.

1-ы вядучы. Гэта калі лічыць па прамой. Так мала, ці не праўда? 2600 кіламетраў. Цягнікам - чацвёра сутак, самалётам - 04:00, а перабежкамі па - пластунску - чатыры доўгіх гады.

2-і вядучы. Вайна ... Гэта бясстрашнасць абаронцаў Брэста, гэта 900 дзён блакаднага Ленінграда, гэта прысяга панфілаўцаў : "Ні кроку назад, за намі Масква!"

1-ы вядучы. Гэта здабытая агнём і крывёй перамога пад Сталінградам, гэта подзвіг герояў Курскай дугі, гэта штурм Берліна, гэта памяць сэрца ўсяго народа.

2-і вядучы. Забыцца на мінулае - значыць здрадзіць памяці пра людзей, якія загінулі за шчасце Радзімы, забыцца пра ўсіх, хто вынес гэтыя страшныя нягоды дзеля нас.

1-ы вядучы. Не, ні нам, ні нашым дзецям забываць пра гэта нельга. Мы будзем памятаць пра гэты подзвіг. Мы вечна будзем шанаваць памяць пра ўсіх, хто выстаяў у тыя гады, хто аддаў свае жыццё за Перамогу.

Калі за кожнага загінуўшага ў другой сусветнай вайне чалавека абвясціць хвіліну маўчання, свет маўчаў бы пяцьдзесят гадоў.

Чытальнік:

Часцей, часцей прыпамінай
Імёны паўшых смерцю храбрых
За родны край, наш мілы край, -
Каб над зямлёй, што млела ў ранах,
Плыў гэты сіні-сіні ранак,
Цвіў гэты белы-белы май, -
Часцей, мой друг успамінай!

(Н. Гілевіч)

1-ы вядучы. Жудасная памяць вайны, не сціхае гора, не затуманьваецца слава подзвігу народнага. Жыве сёння і ад пакалення ў пакаленне ідзе ў заўтра эстафета гэтай памяці. Сёння ў нашай зале прысутнічаюць людзі розных пакаленняў. Тут і людзі, чыё дзяцінства выпала на гады ваеннага ліхалецця, і маладыя, для каго вайна– ужо даўно гісторыя…

Чытальнік:
Цябе я ўжо гадамі пераўжыў,
Але ж узрост не вымярае сталасць.
Ты маладым упаў на рубяжы,
Дзе толькі абеліскі прарастаюць.
Паклон табе за тое, што данёс
Акопны спеў і смутак па Айчыне.
Яна адна і ў спёку, і ў мароз.
Журботная,
Стаяла прад вачыма.
Радзіме ты ніколі не хлусіў,
Не кляўся без патрэбы на паперы.
Сваю душу навекі прасвяціў
Яе любоўю, мужнасцю і верай.
Я ад цябе адчуў упершыню
Пра віцязя,
Што смерць не абыходзіць,
Сабе заваяваў ты вышыню,
Куды не ўсе жывыя паўзыходзяць.
(Юрась Свірка)

Чытальнік:
Адгулі, адгрымелі гарматы,
Хмары чорныя адплылі,
Прынясіце кветкі салдатам,
Што палеглі на нашай зямлі.
Пакланіцеся нізка-нізка
Тым, хто зведаў агонь і дым,
Чорным помнікам і абеліскам,
Слаўным зорачкам баявым.

Ля салдацкіх магіл памаўчыце.
Кожны з мужных салдат збярог
Цішыню і сонца ў блакіце
І сцяжынку на школьны парог.
Многа год пад сцягам крылатым
Крочыць мір па роднай зямлі.
Прынясіце кветкі салдатам,
Што свабоду для нас здабылі!

Чытальнік:
Я не глытала па акопах дыму
І франтавых не ведаю дарог.
Калі я нарадзілася, Радзіма,
Ты святкавала свята перамог.
І не выццё варожых самалётаў,
І не агонь, што пёк тваю зямлю, -
Чаромху помню, як цвіла ля плота,
Як падалі зярняты на раллю.
Цябе, вясняная, я помню ў цвеце,
Люблю з маленства, родная, люблю.
І за таго, каго няма на свеце,
Хто ўсё аддаў за гэтую зямлю.
Мае сябры ў жыцця да скону бралі
Усё, чым навучаем даражыць.
Мы за цябе яшчэ не паміралі,
Мы для цябе, Радзіма, будзем жыць!

2-і вядучы. Як добра, што сёння мы можам вывучаць вайну, гартаючы старонкі кніжак. Як добра, што дзякуючы подзвігам нашых дзядоў і прадзедаў нам пашчасціла нарадзіцца ў мірны час. Ніщто– нічые пагрозы, ніякія навалы і войны– не прымусілі беларусаў забыць, якога мы роду-племені, не разарвалі повязі паміж пакаленнямі жывых і паўшых: наступаў час новых выпрабаванняў– і ўставалі сыны Беларусі на абарону дома свайго, веры сваёй, памяці сваёй.

1-ы вядучы. Так было спрадвеку. Так было ў саракавыя. Так будзе давеку! І сёння, у чарговы наш слаўны юбілей мы з пачуццём пашаны гаворым: "Нізкі паклон табе, слаўнае пакаленне пераможцаў! Вялікі дзякуй за тое, што мы жывем сёння ў мірнай прыгожай краіне!"

Чытальнік:

Свяціся кропкай весела і звонка,
Нясі ў прастор свой непамерны груз,
Жыць будзе Беларусь - мая старонка,
Сярод зямлян жыць будзе беларус!

Гучыць мелодыя песні"Радзіма мая дарагая" (словы Алеся Бачылы, музыка Уладзіміра Алоўнікава).

Дзякуй вам за ўсё, бацькі і дзяды!
Тым, хто ворага штыком і куляй браў!
І тым, хто, набліжаючы Дзень Перамогі,
Тыднямі цэха не пакідаў.
Дзякуй жанчынам, якія працавалі на нівах
Асірацелых вёсак.
Дзякуй!

Гучыць песня "Люблю цябе, Белая Русь"(сл. У.Карызны, муз. Ю. Семянякі)

БЕЛАРУСЬ МАЯ, ТЫ СТАЛА ЗНОЎ ПРЫГОЖАЙ І СВАБОДНАЙ

Патрыятычны час, прысвечаны вызваленню Беларусі

Кожны год 3 ліпеня наша краіна адзначае важную падзею — свята вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. З нашай памяці не сцерці тыя доўгія грозныя гады, якія да гэтага часу дзівяць сваімі небывалымі ахвярамі і стратамі, нябачаным масавым гераізмам, стойкасцю і еднасцю людзей.

Адзін у полі не воін,
Калі гэта поле чужое.
Устану ў полі адзін я,
Калі гэта поле — Радзіма.

Не дзеля красамоўства і аблуды,
Не для таго, каб часу дагадзіць,
І ў дзень высокі мой, і ў дзень мой судны
Я пра айчыну буду гаварыць.

Пра мой народ, што слаўным і дасціпным
Слыў паміж іншых і ў пашане быў
Меў сваё месца за сталом гасцінным,
Меў зброю вострую для барацьбы.

Дзе наша слава, гонар наш дзе?
За волю, за долю на бітву ідзе.

Шматпакутная наша Беларусь! Колькі табе давялося перанесці, колькі ворагаў прайшло па тваіх землях? Але ж ты, як сказаў паэт, вечна абдзёртая, вечна галодная, усё ж такі выстаяла, змагла перажыць усе цяжкасці ваеннага ліхалецця.

Ніколі не забудуць людзі тых, хто крывёю сваёю паліў тваю свяшчэнную зямлю. Мы не жылі ў той цяжкі час і не можам памятаць тых выпрабаванняў, якія выпалі на лёсы нашых дзядоў і прадзедаў. Але ёсць асаблівая памяць — памяць душы, памяць сэрца. Гэтую памяць мы пранясём праз гады.

Гучыць фанаграма песні “Священная война”.

Тут першы крок свой здзейсніла вайна
У чэрвені, у сорак першым, на світанні.
Колькі пакут нам прынясла яна
І колькі прынясла выпрабаванняў!

На лічбу 22 світанне
Перагарнула каляндар —
Дзень летняга сонцастаяння,
Дзень цішыні і летніх мар...

Дзень васількоў, травы мурожнай
І спелай чырвані суніц,
Дзень нашай памяці трывожнай
Здалёкім водбліскам зарніц...

Квітнеў наш край, а вораг з-за вугла
Зрабіў налёт, пайшоў на нас вайною.
І моладзь наша на вайну пайшла,
Бацькі, дзяды ўзялі ў рукі зброю.

І боль, і сум мне сэрца точыць.
Баюсь за бацьку і братоў.
Каса вайны ўсіх роўна косіць —
Ваякаў простых і байцоў.

Настаў вялікі час змагання,
Навечна кліча ўвесь народ.
Хай Богі споўняць нам жаданне,
Хай захаваюць беларускі род.

Суровым экзаменам на мужнасць і трываласць нашага народа стала Вялікая Айчынная вайна.

Мы цябе не хацелі, вайна,
Мы цябе не чакалі, вайна...

Але ціхі досвітак гэтага дня быў узарваны выбухамі артылерыйскіх снарадаў і авіяцыйных бомбаў. І першыя незагойныя раны атрымала менавіта беларуская зямля.

Залпы гармат на граніцы.
Пала на ўзмежак сасна.
Лязгат матораў.
І скрозь бліскавіцы —
Так пачалася вайна.

1113 жахлівых дзён і начэй працягвалася вайна на тэрыторыі Беларусі. Усе вогненныя дні і ночы наша краіна аказвала небывалае ў гісторыі чалавецтва супраціўленне агрэсару.

Увесь гэты час вораг не ведаў спакою ні ўдзень, ні ўначы. Зямля гарэла пад нагамі вылюдкаў-захопнікаў і іх хаўруснікаў, ляцелі ў паветра камунікацыі і склады, гарэлі на зямлі варожыя самалёты і танкі.

Кожны трэці беларус загінуў за тое, каб мы, іхнія ўнукі і праўнукі, маглі жыць на мірнай зямлі.

Стаяць у Беларусі помнікі, мемарыяльныя ансамблі і абеліскі. Велічныя і сціплыя. Тут пачыналася вайна, тут мужныя беларускія партызаны сотні дзён і начэй наносілі ўдары па акупантах, тут разгортваліся ўпартыя баі за вызваленне роднай зямлі. Удзячныя нашчадкі схіляюць галовы перад героямі

Вялікай Айчыннай вайны.

Увага! Ушануем хвілінай маўчання тых, хто загінуў, абараняючы нашу родную зямлю! (*Хвіліна маўчання.)*

Слава вам, мужныя і неўміручыя,
Памяць у сэрцах вечна жывая.
Вялікая справа была вам даручана,
Вечную славу народ вам спявае.

Шмат гадоў прайшло з Дня перамогі і ветэранаў засталося адзінкі. Не могуць яны забыць жудаснае ліхалецце, перабіраюць у памяці кожную хвіліну, гартаюць альбомы са старымі, выцвілымі ад часу фотаздымкамі.

Старэнькія, сівыя ветэраны,
Перад Вамі нізка я схіляю галаву
І пакланіцца да зямлі хачу Вам
За подзвіг Ваш, за тое, што жыву.

За дзень сягонняшні, за шчасце жыць у міры,
За сонца яркае і за блакіт нябёс,
За свет юнацтва дзякуем Вам шчыра
І за жыццё без гора і без слёз.

Незагойным балючым шрамам
Засталася на сэрцы вайна.
Крэпасць Брэсцкая — першая драма.
Шмат чаго нам гаворыць яна.

Неўміручы подзвіг абаронцаў Брэсцкай крэпасці вечны ў памяці народа. Пасля, у ходзе вайны, былі падзеі і больш значныя — абарона Магілёва, Масквы і Ленінграда, бітва на Курскай дузе... Было ўрэшце і вызваленне Беларусі. І штурм Берліна. Але Брэсцкая эпапея застанецца нязгасным агеньчыкам надзеі на перамогу.

Шлях да вызвалення роднай зямлі быў доўгі і нясцерпна балючы. Вызваленне Беларусі ад акупантаў пачалося 23 чэрвеня 1944 года. Вайна біла зямлю распаленым жалезам, агнём паліла гарады і сёлы, секла кулямі па лёсах людзей, і яны, нібы былінкі, падалі скошаныя, на родны дол. Кожны трэці... 2 мільёны 230 тысяч сыноў і дачок страціла Беларусь.

Вы бачылі лес, дзе прагал скразны?
Скажыце, вы бачылі бор той,
дзе кожнай другой няма сасны
        ці сама меней — чацвёртай?
Тое *ж* было з народам маім.
        Сякера ваеннай навалы
прайшлася бязлітасна па ім,
        і — прагалы, прагалы.

Яны і сёння не зараслі.
Свіцяцца прасторай мёртвай...
Вы бачылі лес, дзе прагал скразны?
Скажыце, вы бачылі бор той?
Зямля мая бой прымала, ад стара і да мала,
ад стогадовага Талаша да Казея-малыша.
І падаў, распасцёрты, кожны чацвёрты.
Мір асвятліў нас сваім святлом.
Грымелі ўрачыста акорды.
Толькі не быў за святочным сталом
кожны чацвёрты.
Доўга не трацілі ўдовы надзей,
доўга чакалі маці дзяцей.
Не верылі ўсё, што мёртвы кожны чацвёрты.
Помнім болі і страты свае, памяць шуміць, як чароты.
О, як нам вас не стае — кожны чацвёрты.
Кожны чацвёрты быў мёртвы-
мір і спакой ім вечны!
Кожны трэці быў змораны, скалечаны і знявечаны.
Кожны другі на целе меў раны, апёкі ці шрамы.
І ўсе мы, усе мы мелі на душы сваей раны.
Зеўралі ямы, траншэі, зеўралі ямы ў друзе –
ранай адной страшэннай на целе
маёй Беларусі.
Лічым: чацвёрты кожны. А можа, кожны трэці?
Голадам падкошаныя, паміралі дзеці.
Яшчэ мы не ўлічылі тых, хто лячылі раны,
раны не залячылі, рана паміралі.
Колькі прапала без вестак,
без пахавання, памінак!
А колькі потым дзетак узарвалася на мінах!
Лічым: кожны чацвёрты,
а той рахунак прыблізны,
а той рахунак няцвёрды,
а урон яшчэ больш вялізны.
А. Вярцінскі

Хіба можна было не ўзяцца за зброю?! Патрыятызм і чалавечая годнасць загадвалі ісці ў бой супраць тых, хто зацягваў краіну калючым дротам, хто прынёс у гэты працавіты, мірны край смерць, турмы і канцлагеры.

Вораг не меў літасці. У лагеры Трасцянец, пад Мінскам, тры гады знішчалі па 137 чалавек у дзень. Значыць, 6 чалавек у гадзіну. Значыць, кожныя дзесяць хвілін тут навекі паміралі зямля і неба, увесь Сусвет. За гады акупацыі фашысты знішчылі ў Трасцянцы 206 тысяч 500 чалавек.

Нікога не шкадавалі акупанты-душагубы. Увесь свет ведае сёння Хатынь — беларускую вёску на Лагойшчыне, дзе гітлераўцы жывымі спалілі ўсіх яе жыхароў — 149 чалавек, сярод іх — 76 дзяцей. Такі ж лёс у вёсак Кобрынскага раёна і яшчэ ў 186 вёсак Беларусі, якія зніклі ў агні і не існуюць болей.

Вораг меў моцныя абарончыя збудаванні: дзоты, доты, супрацьтанкавыя равы, мінныя палі. Шматлікія рэкі і балоты перашкаджалі руху тэхнікі. Захопнікі адчайна супраціўляліся. Беларусь была апошнім магутным рубяжом абароны фашыстаў на подступах да Германіі і яе сталіцы Берліна. Але час перамогі над ворагам імкліва набліжаўся. Стрымаць націск савецкіх войскаў гітлераўцы не змаглі. Магутная лавіна чатырох франтоў — трох Беларускіх і аднаго Прыбалтыйскага — навалілася на гітлераўцаў. Пад Мінскам у акружэнне трапіла 105 тысяч фашысцкіх салдат і афіцэраў. Так праходзіла вызваленне Беларусі.

Цяжка далася Перамога нашаму народу. Але вера ў свае сілы дапамагла выстаяць у нялёгкай барацьбе. Дапамагла выстаяць і вера ў непераможнасць нашай арміі, вера ў мужнасць, адвагу воіна-вызваліцеля.

Гэта ён, да пляча прытуліўшы прыклад,
Трапным стрэлам фашыстаў здымаў,
Гэта ён ваяваў за спакой нашых хат
І грудзямі навалу стрымаў...

Няма больш слоў, забіла дух,
Здаецца, сэрца *ўжо* не б’ецца,
У душы пачуўся новы рух
За вызваленне чалавецтва.

Перамога, Перамога, Перамога!
Чакалі ўсе цябе, чакалі быццам Бога.
Перамога, Перамога, Перамога!
Якая доўгая была твая дарога.

Яна ішла праз папялішчы, дым, пажары
І праз лясны гушчар, праз цемру чорнай ночы,
Прынесла гора нам, і слёзы, і ахвяры.
Вайны ніколі каб не бачылі нашы вочы!

Ішлі баі, грымелі, грукаталі пушкі,
У сінім небе не спявалі песні птушкі.
І ціха плакалі маўклівыя бярозы,
Дзіцячы плач пачуўшы, матчыныя слёзы.

Ахвяр — іх шмат, іх больш за два мільёны –
Вайна прынесла нам, прынёс фашыст шалёны.
На сэрцы лічбы, стогны, крыкі, цяжкі груз:
Загінуў кожны наш трэці беларус.

А з таго часу праляцелі 80 гадоў.
Шануем памяць нашых дзедаў і прадзедаў.
Няхай жыве ў кожным сэрцы Перамога
І светлай будзе яе памяць *і* дарога!

Дзень Перамогі, юбілей, якая дата!
Няхай жыве ў міры, згодзе кожна хата.
Ды не пакліча вас ніколі страх, трывога,
Няхай грыміць над мірам гучна: "Перамога!".

Мы, удзячныя нашчадкі, схіляемся перад доблеснымі франтавікамі і працаўнікамі тылу, якія сваім бессмяротным подзвігам у гады Вялікай Айчыннай вайны падарылі нам магчымасць мірна жыць і працаваць на свабоднай зямлі. Цаною многіх жыццяў беларусы заваявалі права на самастойнасць.

Не забывайце сцежкі даўнія,
    што мсціўцы вытапталі ў лесе,
Калі праз ночы легендарныя
    вам светлы дзень насустрач неслі.
І песень тых, што ціха пеліся
    перад паходам у зямлянцы,
Якімі сэрцы ў сцюжу грэліся...
    Не забывайце! Не забывайце!

Прыпамінай часцей, мой друг,
Імёны тых, што ўсё зрабілі –
Вышэй усіх тваіх заслуг,
Што, як і ты, да слёз любілі
Маністы ўвосень на рабіне
І ў ліпкіх смолках майскі луг,—
Не забывай пра іх, мой друг!
Часцей, часцей прыпамінай...

Я не ведаю войн, ды навошта мне гэта?
Я хачу мірна жыць, гімны пець прыгажосці.
Трэба мір берагчы, каб заўсёды былі
Толькі чуткі пра быўшыя войны.

Нам хораша ў нашай краіне.
Жыві, Беларусь, прыгажэй!
Пад небам праменістым, сінім
Хай Божа цябе беражэ!

Са Святам — Днём вызвалення Беларусі і Днём Перамогі!
Няхай ніхто і ніколі не зведае ваеннага ліхалецця. Светлага і мірнага нам усім неба!

МЫ ПАМЯТАЕМ!

Літаратурна – музычная кампазіцыя

На фоне музычнай кампазіцыі А. Вівальдзі 1 частка “Канцэрт для скрыпкі з аркестрам “Зіма” гучаць словы.

Чытальнік 1.

Адплывае на захад гарматны гром,
Чорны снег і забітых белыя твары,
І пражэктар далёкі светлым багром
Б’е маўкліва ў чырвоную хмару пажару.
Мне б дабегчы і гэты пажар пагасіць,
Толькі рана баліць і замала сіл.
За плячыма — тысячы спаленых сёл
І дзясяткі разбураных гарадоў.
І я ведаю — гэта яшчэ не ўсё,
Гэта толькі пачатак трывожных гадоў.
Вы мне скажаце: будзе ізноўку бэз
І дзяўчаты у лёгкіх блакітных сукенках.
Для мяне ж яшчэ доўга расстрэлены лес
Захліпацца будзе дзіцячым енкам.
Ад чаромхі - чад і ад бэзу - дым,
Попел скрыпне ізноў на маіх зубах.
Нашей будучыні гады
Будуць доўга глытаць папялішчаў пах.
І цагляная чырвань новых муроў
На мяне пральецца, як кроў.
І за белаю вапнаю свежых сцен
Я ўбачу хаціны чорны шкілет.
З чарапоў густая трава парасце,
Лівень змые варожага танка след,
А за мною заўсёды, да самай труны,
Будзе крочыць праклятая здань вайны.
Пімен Панчанка “Адплывае на захад гарматны гром...”

Вядучы 1. У часу ёсць свая памяць — гісторыя.
І таму свет ніколі не забывае аб трагедыях, што сатрасалі чалавецтва ў розныя часы, у тым ліку і аб войнах, якія забралі мільёны жыццяў.
Вядучы 2. Прайшло амаль 79 гадоў, як скончылася Вялікая Айчынная вайна, але рэха яе да гэтага часу не сціхае ў душах людзей. Так, у часу свая памяць.
Вядучы 1. Мы не маем права забыць жахі той вайны, каб яны не паўтарыліся зноў. Мы не маем права забыць тых салдатаў, якія загінулі дзеля таго, каб мы зараз жылі. Мы абавязаны помніць...
Чытальнік 2.

Ты кажаш, я не ведаю вайны,

Што мне было тады гадоў замала.
Чаму ж яна мае забрала сны?
На ўсё жыццё наперад сны забрала?
Чаму ж амаль не кожнае начы
Я прачынаюся, скаваны жахам?
Хачу ад смерці лютай уцячы –
І стрымгалоў бягу аўсом няжатым,
Паўзу бульбянішчам па баразне,
Да хмызняку куляюся па пожні,
Але ратунку мне няма і ў сне –
У вочы стрэл грыміць у міг апошні...
Я ведаю: пазбыцца гэтых сноў
Не дапаможа мне ніхто на свеце.
Я буду трызніць імі зноў і зноў,
Яны — мае навек, да самай смерці.
Застаўшыся з маленства на вайне,
Я аднаго хачу, мая краіна:
Каб гэта скончылася ўсё на мне.
Каб гэта ўсё не стала доляй сына.
Ніл Гілевіч "Ты кажаш, я не ведаю вайны"

Вядучы 1. Мы павінны пакланіцца памяці тых, хто не вярнуўся з вайны, хто аддаў жыццё дзеля нас — нашчадкаў.
Вядучы 2. Давайце ж перагорнем некаторыя старонкі Вялікай Айчыннай вайны і ўспомнім, як гэта было...

Чытальнік 1.
"Крочыў" танк жалезнаю хадою
Па зямлі прывабнай і чужой.
Застагнала дрэўца маладое,
Як святар, забіты прад імшой.
Больш не стане ўжо духмяным хлебам
Залаты, як злітак, каласок.
Больш у вочы не ўсміхнецца небам
Знішчаны пачварай васілёк.
Чытальнік 2.
Пройдуць тракі па ўсяму, што свята,
Перамелюць радасныя сны.
"Крочыў" танк паходкаю вар'ята,
"Крочыў"танк паходкаю Вайны.
Алесь Мацулевіч "Гукі вайны"
Вядучы 1. На досвітку ў нядзелю 22 чэрвеня 1941 года мірную цішыню вёсак і гарадоў разарвалі выбухі бомб і снарадаў. Пачалася нябачная па сваіх памерах і жорсткасці вайна, якая ўвайшла ў нашу гісторыю як Вялікая Айчынная.

Песня “Священная война”, музыка А. Аляксандрава.

Вядучы 2. І паўстала велізарная краіна на смяротны бой, пасталелі да часу хлопчыкі і дзяўчынкі. Многія з-за парт пайшлі на фронт, здавалі экзамен на атэстат сталасці на лініі агню...

Чытальнік 1.

Ім не спявалі маткі калыханкі,
Яны не чулі казак ад дзядоў,
Палохаў іх ахрыплы голас танка,
Трывожыў іх журботны ёнк удоў.

Яны не плакалі бяссоннымі начамі,
Калі ад бомбаў неслі іх у склеп.
І словы першыя, якім іх навучылі,
Былі пра немцаў, пра вайну і хлеб.

Заціхнуць бітвы. Вораг будзе знішчан.
І дзеці прычакаюць таго дня,
Калі з-пад воблака ўпадзе на папялішчы,
Як цёплы дождж, густая цішыня.

Нясмела з хат яны ў поле выйдуць,
Каб першы раз спакойна ў жыцці
Палюбавацца родным краявідам,
Паслухаць звон ручулкі ў трысці.

Пі пах лугоў, красой гаёў любуйся!
І ўсё ж іх сэрцы задрыжаць не раз:
Ім здасца самалётам першы бусел,
Пажарам здасца першая зара.

Лагодны гром за дальняю дубровай
Напомніць ім пра жах бамбардзіровак.
І часта, часта ў чыстыя іх сны
Урывацца будуць галасы вайны.

Пімен Панчанка “Дзеці вайны”

Вядучы 1. Людзей, народжаных на пачатку 1920-х гадоў, называлі ветэранамі. А калі яны ўдзельнічалі ў баях у 1941-1945 гадах, многія з іх былі зусім юнымі і марылі, як і вы, аб каханні.

Чытальнік 2.

Жоўты месяц у пчаліных сотах,
І ляціць ад зор пчаліны звон.
Спіць на лузе пыльная пяхота,
Бомбы не ірвуць салдацкі сон.

Перш чым леглі, цэлы месяц беглі...

Адпачынак крохкі і малы.
Над ракой туман узняўся белы,
Маскіруе чорныя ствалы.

Камандзір чакае данясення,
Думая аб жонцы маладой:
“Эх, навошта паспяшыў з вяселлем...”
Смерць і рэўнасць ходзяць над вадой.

Ёсць вінтоўка і махоркі пачак.
Ёсць ватоўка, хлеб і зрэдку боршч.
Б’ешся чэсна ты, а людзі плачуць,
І на сэрцы ўсё цяжэй і горш.

Будзе ганьба. Будзе акупацыя.
Будзе потым пераможны май.
А пакуль што вокліч: “Акапацца!”
Уставай, салдат, і зноў капай.

Тэхніка пазней загрукатала.
А найбольш запомнілася нам,
Як сапла, варочала, крахтала,
Ціха мацюкалася вайна.

Ноч капалі моцныя акопы,
На світанні — зноўку адступаць...
Мы перакапалі паў-Еўропы,
Перш чым перамогу адкапаць.

Будуць вечна сады расцвітаць,
Белагрудыя ластаўкі лётаць
І дзявочыя ногі таптаць
Залатую лотаць.

Але гэткай вясны і снам
Не прыдумаць ніколі болей, -
Напаіла сягоння вясна
Успаміны болем.

Росы падаюць з ціхіх траў
На мае армейскія боты.
Растрывожыў, усхваляваў
Дрэў і кветак ласкавы дотык.

Думаў — толькі кроў і вайна,
Толькі жорсткія словы і думы.
Адгукнулася раптам яна,
Нібы рэха далёкае, сумам.

Вось, здаецца, поруч ішла б,
Гарадзіла б дзявочыя глупствы:
“Глянь — з бярозай цалуецца граб”
Ці “Дастань мне вясёлку на хусту”.

Не, не прыйдзе яна ў лясы:
Там, за фронтам, знаёмая хата...
І птушыныя галасы
Заглушае голас гарматы.

Пімен Панчанка “У сорак першым”

Вядучы 2. Вайна правярала на вернасць і самаадданасць, шчырасць і высакародства, мужнасць і адвагу...

Чытальнік 1.

Было ў салдата два полі,
поле, дзе кветкі ірваў,
бегаў з сябрамі на волі,
і поле, дзе ён ваяваў.

Ціха было і чыста
ў полі яго дзяцінства,
былі агонь і дым
на полі ратным тым.

Два полі было ў салдата.
Адно зелянела травой,
другое было ўзарата
вайной і паліта крывёй.

Было ў салдата два полі,
поле, дзе кветкі збіраў,
бегаў з сябрамі на волі,
і поле, дзе ён паміраў.

Анатоль Вярцінскі “Два полі”

Частка 2. Беларусы на вайне

Вядучы 1. У гады Вялікай Айчыннай вайны Беларусь страціла кожнага трэцяга жыхара, але нават залітая крывёй мільёнаў людзей, разрабаваная і напаўразбураная, краіна не здавалася. Праз многія дзесяцігоддзі памяць пра подзвіг народа, які ўнёс вялікі ўклад у Перамогу над фашызмам, — свяшчэнная.

Вядучы 2. Сярод 34,4 мільёна савецкіх воінаў, якія ўдзельнічалі ў баявых дзеяннях на франтах Вялікай Айчыннай вайны, больш за 1,3 мільёна — беларусы і ўраджэнцы Беларусі.

Чытальнік 2.

Лепей ніколі, нідзе
Абдымкаў такіх не бачыць,
Калі вырываюць дзіця
З матчыных рук гарачых;
Калі адрываюць яе
Ад цела забітага мужа, -
Лепей не бачыць нідзе
Гэткіх абдымкаў дужых.
Да хрусту ў суставах рук
Абдымкі байца-героя,
Што ранены, ледзь жывы
Сціскае рукамі зброю...
Абдымкі расстанняў, стрэч
З таварышам,
Другам,
Бацькам...
Абдымкаў век не разняць
У магіле брацкай.
Генадзь Кляўко "Лепей абдымкаў такіх не бачыць"

Вядучы 1. Акупіраваная фашыстамі Беларусь стала краінай, дзе разгарнуўся буйнейшы ў Еўропе партызанскі і падпольны рух. Супраць захопнікаў змагаліся больш за 374 тысячы партызан, больш як 70 тысяч удзельнікаў налічвала антыфашысцкае падполле.

Вядучы 2. Першы партызанскі бой Другой сусветнай вайны правёў 28 чэрвеня 1941 года ў наваколлі Пінска атрад легендарнага камандзіра Васіля Каржа.

Вядучы 1. Першымі партызанамі-героямі СССР у 1941 годзе сталі беларусы Ціхан Бумажкоў і Фёдар Паўлоўскі.

Чытальнік 1.

Калі над радзімай пажары шугалі
І неба гуло ад грымот,—
Пад шумнымі соснамі мы прысягалі
Табе, беларускі народ!
За край свой забраны
Ішлі ў партызаны,
Збіраліся дружна на бой!
А гора народа кружыла над намі,
І ў кожнага рана свая.
Палямі, гаямі, ляснымі шляхамі
Праходзіла наша сям'я.
За здзекі, за раны
Сыны-партызаны

Выходзілі ворага біць.
І ў цёмныя ночы, і ў раннія росы
Ад нашых адважных засад
Лятуць пад адкос мерцвякі-паравозы
І трупы фашысцкіх салдат.
Масты ўзлятаюць,
Машыны знікаюць
Пад смелым агнём партызан.
У нашых паходах сцягі баявыя,
І помста - адзіны наказ.
Мы бачым, як маці, ад гора сівыя,
Выходзяць насустрач да нас.
Не плачце, матулі,
Мы ўсіх вас атулім
Надзейнаю ласкай сваёй.
Хай многа наперадзе смутку і болю
Не раз нам яшчэ сустракаць,
Біць ворагаў лютых,
Клянёмся, ніколі
Не стоміцца наша рука,
Пакуль не заграе
Вясна залатая
Над роднаю нашай зямлёй.

Пятрусь Броўка "Партызанскі марш"

Вядучы 1. У час Вялікай Айчыннай вайны менавіта ў Мінску дзейнічала самае вялікае гарадское антыфашысцкае падполле ў Еўропе.
Вядучы 2. Беларусь, якая стаяла на шляху нацысцкай арміі Германіі, несла ў гады вайны незаменныя страты. На беларускай зямлі былі разрабаваны і разбураны 209 з 270 гарадоў. Фашысты правялі ў Беларусі больш за 140 парных аперацый, цалкам або часткова знішчыўшы 5454 вёскі.
Гучыць мелодыя "Хатынскія званы".
Вядучы 1. На тэрыторыі Беларусі фашысты стварылі больш як 260 лагераў смерці і месцаў масавага знішчэння людзей. У гэтым трагічным спісе...
Вядучы 2. ...Чацвёрты па велічыні ў Еўропе лагер смерці "Трасцянец", дзе знішчылі больш за 200 тысяч чалавек (ёсць сведчанні, што ахвяр было намнога больш - амаль 546 тысяч).

Жудасны дзіцячы канцлагер у вёсцы Чырвоны Бераг, дзе самымі бесчалавечнымі спосабамі з юных ахвяр - да смерці - забіралі кроў для патрэб нямецкіх шпіталяў.

Азарыцкая зона смерці, дзе пад адкрытым небам нацысты трымалі тысячы хворых на сыпны тыф, збіраючыся выкарыстоўваць людзей у якасці бактэрыялагічнай зброі супраць наступаючай Чырвонай Арміі...
Вядучы 1. Паводле няпоўных даных, у лагерах на тэрыторыі Беларусі нацысты знішчылі амаль 1,5 мільёна чалавек — не толькі мясцовых жыхароў,

але і вывезеных з Аўстрыі, Польшчы, Чэхаславакіі, Францыі, Германіі...
Вядучы 2. Уначы на 1 мая 1945 года Чырвоны Сцяг Перамогі ўзняўся над Рэйхстагам.
Вядучы 1. Тое, што так доўга чакалі, да чаго імкнуліся доўгія гады вайны, здзейснілася!
Чытальнік 2.

Маўчаць кулямёты,
І міны не выюць.
Гарматы сваё адгулі.
Хлапцы баявыя,
Сябры франтавыя,
Мы ўсе з перамогай прыйшлі.

З баямі цяжкімі
Прайсці да Берліна,
Радзіма, паслала ты нас.
Па роднай краіне,
Па любай дзяўчыне
Мы ўсе сумавалі не раз.

Паднімем жа чаркі
Сям'ёю адзінай
За матак, сясцёр і братоў,
За нашу хаціну,
За сэрца-дзяўчыну,
З якімі мы стрэліся зноў.

Дык вып'ем, каб моладасць
Зноўку гуляла,
Каб праўда на свеце жыла,
Каб сонца іграла,
Каханка спявала,
Каб наша радзіма цвіла!

Маўчаць кулямёты,
І міны не выюць.
Гарматы сваё адгулі.
Хлапцы баявыя,
Сябры франтавыя,
Мы ўсе з перамогай прыйшлі.
Пятрусь Броўка "Маўчаць кулямёты..."

Вядучы 2. Так, мы перамаглі. Мы зацвердзілі мір на Зямлі... Але ж якім коштам! Колькі герояў не дажыло да светлага дня Перамогі!

Чытальнік 1.

У кожны міг, у кожны час

Душою, сэрцам я між вас,
Браты мае, байцы-сябры,
Зямлі святой багатыры!
Вялік прастор, шырок прасцяг —
На сотні міль пралёг ваш шлях.
На тым шляху і ўдоўж, і ўшыр
Бурліць смяротны бой, як вір.
Тэўтон-бандыт, фашыст-удаў
Бандытаў полчышчы нагнаў.
Ды пад навалай чорнай цьмы
Галоў сваіх не хілім мы.
І ўсё, што ў нас святога ёсць —
Радзіма, воля, слава, чэсць,—
Мы пранясём праз гром, агонь,
Варожых сіл раскрышым бронь.
Другіх дарог нам больш няма,
Сыноў жа цьмы агорне цьма.
Байцы-сыны, сябры, браты!
Мы выпаўнім наш доўг святы
І над раскутаю зямлёй
Узыдзем яснаю зарой.
Няхай вам свецяць сонца, дзень, А ворагаў агорне цень!
Якуб Колас "Абаронцам роднай зямлі"

Вядучы 1. Яны не забытыя, яны заўжды ў нашых сэрцах - людзі аднаго гераічнага лёсу.
Вядучы 2. Яны загінулі, але яны жывуць у нашай памяці. І іх думкі і пачуцці павінны набыць голас.

Чытальнік 2.
Часцей, часцей прыпамінай...
Імёны паўшых смерцю храбрых
За родны край, наш мілы край, -
Каб над зямлёй, што млела ў ранах,
Плыў гэты сіні-сіні ранак,
Цвіў гэты белы-белы май, -
Часцей, мой друг, прыпамінай!
Прыпамінай часцей, мой друг,
Імёны тых, што ўсё зрабілі –
Вышэй усіх тваіх заслуг,
Што, як і ты, да слёз любілі
Маністы ўвосень на рабіне
І ў ліпкіх смолках майскі луг, -
Не забывай пра іх, мой друг!..
Ніл Гілевіч "Часцей, часцей прыпамінай..."

ЗА ТО, ЧТОБ МАЛЬЧИКИ ВОЙНУ
УЗНАЛИ ТОЛЬКО НА БУМАГЕ

Сценарий урока памяти, посвящённого освобождению Беларуси от немецко-фашистских захватчиков

Диктор. Внимание! Внимание! Передаем сообщение информбюро. Нашими войсками победоносно завершена операция по освобождению Беларуси от немецко-фашистских захватчиков.
(песня «День Победы»)

Ведущий 1. Слушай нас, товарищ Время! Слушай История и Современность! Мы – наследники героического прошлого, в чьих сердцах живет память о бессмертном подвиге отцов и дедов.

Ведущий 2. Мы – настоящее. Мы – будущее. Вы отстояли мир! Мы сохраним его! *(Звучит Гимн Республики Беларусь).*

Трубите фанфары! Греми барабан!
По сёлам и городам.
Пусть флаги алеют.
И горны поют Ветеранам Отечественной
И белизна снегов, и зелень трав…
Для нас всѐ это сберегли солдаты,
Врага разбив и смертью смерть поправ.
Никогда не забыть, поверьте,
Как во имя светлой зари
Шли на смерть, а вошли в бессмертье
Наши чудо богатыри!
Отгремели залпы салютов,
И окопы травой поросли,
Только вам не забыть и минуты
Той большой многодневной войны.
И мозоли болят, как раны,
И тревожны рассветные сны.
Низкий вам поклон, ветераны,
Заслонившие нас от войны.
(Звучит песня «Священная война»)

Ведущий 1. Война… Суровое слово с быстротой молнии пронеслось по городам и сёлам нашей Родины.

Ведущий 2. Беларусь одной из первых приняла на себя удар агрессора. Более месяца героически сражались защитники Брестской крепости.

Ведущий 1. Кратковременные бои шли в районе Бреста, Гродно, Кобрина, Барановичей, Лиды. Тяжёлые были первые дни и недели Великой Отечественной войны.

Ведущий 2. Острой болью в сердцах каждого отдавались наши неудачи, временное отступление, страдания людей.

Ведущий 1. Но и в эти тяжёлые дни советские люди верили, что враг будет разбит, победа будет за нами. Оккупировав летом 1941 года территорию нашей республики, фашистские захватчики установили на белорусской земле, так называемый новый порядок – режим террора и рабства. Они лишили Беларусь государственной самостоятельности, восстановили буржуазно-помещичьи порядки, лишили белорусский народ гражданских прав и свобод. Везде, где ступала нога фашистского солдата, совершались неслыханные по своей жестокости преступления, жертвами которых были мирные люди, старики, женщины, дети. 186 белорусских деревень были сожжены вместе с жителями.

Ведущий 2. 22 марта 1943 года трагическая дата для 149 жителей Хатыни, которых сожгли фашисты, среди них было 76 детей. Юзику Иотко было 4 года, Мише Желобковичу – 2 года, а Толику Яскевичу всего 7 недель. Они так и не успели понять, зачем сгоняют всех в темный сарай, зачем заколачивают широкие ворота.

Ведущий 1. 260 лагерей смерти создали на территории оккупированной Беларуси фашистские варвары. Среди них лагерь смерти Малый Тростенец, что в 10 км от Минска по Могилёвскому шоссе. Здесь было уничтожено свыше 206 000 мирных граждан. Лагерь для советских военнопленных в километре от города Полоцка. Режим лагеря был направлен на массовое истребление заключённых. Их морили голодом, заставляли выполнять непосильные работы, а тех, кто выбивался из сил, расстреливали на месте. Полуживых военнопленных вывозили на берег реки Полота, расстреливали и сжигали. За три года оккупации на территории Беларуси фашисты расстреляли, повесили, замучили и сожгли свыше 2 млн. 200 тыс. советских граждан. Погиб каждый четвёртый. Фашисты превратили в руины 209 городов Беларуси, уничтожили 9200 сел и деревень.

Ведущий 2. Советский народ не хотел мириться с участью рабов. На оккупированной территории активно развернулось партизанское движение, подпольная деятельность, саботаж населением всех мероприятий оккупантов. По своему размах борьба в тылу врага не имела равной себе в истории, и героем в ней был каждый: и боец партизанского отряда, и деревенский парнишка, ставший связным, и седовласый старик, указывающий партизанам

тропы через непроходимые болота, и женщина, ухаживающая за ранеными. Только на территории Беларуси боролось свыше 440 000 партизан и подпольщиков. Неслучайно с любовью и уважением называли тогда Белоруссию «партизанской республикой».

Ведущий 1. 23 июня 1944 года началась операция по освобождению Белоруссии. План операции, получивший условное название «Багратион», предусматривал решение крупных военнополитических задач: разгром группы армии «Центр», освобождение Белоруссии, восстановление западной государственной границы СССР, оказание помощи Польше. Для нанесения удара были сосредоточены силы и средства 4-х фронтов: 1-го Прибалтийского и 3-х Белорусских. Это свыше 24 миллионов человек, более 36 тысяч орудий и минометов, более 5000 танков, 5300 самолетов.

Ведущий 1. Большую помощь Красной Армии оказали белорусские партизаны. Только за одну ночь они подорвали свыше 40 000 рельсов. Железнодорожное движение было парализовано. Партизаны захватили и удерживали до подхода советских войск десятки железнодорожных станций. 3 июля 1944 года была освобождена столица республики – город Минск, а 28 июля советские войска вышли на государственную границу, освободив всю Беларусь.

Ведущий 2. Война… От Бреста до Москвы тысяча километров, от Москвы до Берлина – 1600. Итого 2600 километров.

Ведущий 1. Это если считать по прямой…

Ведущий 2. Не так и много, правда? 2600 километров. Если поездом, то менее четырёх суток, а самолетом примерно 4 часа.

Ведущий 1. Перебежками и по-пластунски 4 года. 1418 дней, 34 000 часов. И более 20 миллионов погибших советских людей.

Ведущий 2. 20 миллионов на 2600 километров. Это значит семь с половиной тысяч убитых на километр, пятнадцать человек на каждые два метра земли.

Ведущий 1. А сколько было раненых! Сколько молодых парней остались инвалидами на всю жизнь? А сколько вдов сирот? Разве цифрами можно измерить человеческое горе? Разве цифрами можно определить героизм советских людей, прошедших за 1418 дней эти самые 2600 километров, чтобы на ступенях поверженного рейхстага наконец-то устало присесть, отложив автомат, и сказать с облегчением: «Все, ребята, конец».
(Звучит песня «Безымянная высота»).

Ведущий 2. Давным-давно закончилась война, но как бы мы того не захотели, всей боли, что оставила она, нам не забыть. И цвет её шинели нам тоже, как цвет крови, не забыть.
(Всем присутствующим гостям дарят подарки, цветы)

Диктор.
Скупая слеза тишину сторожит.
Бьётся огонь.
Золотое сиянье Скорбно ложится на серый гранит.
Тихо постой у огня, помолчи.
(Минута молчания. Стук метронома)

Ведущий 1. Мы живём в мирной, свободной стране. Учимся, трудимся, растим детей. У каждого народа свои мечты, свои надежды. Но всех объединяет одно желание, одна мечта – сохранение мира на земле.

Ведущий 2. Рисуют мальчики войну…
Благодари свою страну
И тех, кто пал в последнем шаге
За то, чтоб мальчики войну
Узнали только на бумаге.

Дорогие друзья! Мы поздравляем вас с Днем победы! Мероприятие, посвящённое освобождению Беларуси от немецко-фашистских захватчиков, объявляется закрытым.

Інфармацыйна – метадычны зборнік да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

“Беларусь: шлях подзвігу і Перамогі”

Складальнік

Галавейка Т. А.

Рэдактар

Легацюк Л. В.

Камп’ютарная вёрстка Т. А. Галавейка

Дызайн вокладкі П. С. Грыневіч

Надрукавана на камп’ютарна-выдавецкай сістэме

Кобрынскай цэнтральнай раѐннай бібліятэкі

вул. Маршала Жукава, 12, 225306, г. Кобрын

Цэнтральная раённая бібліятэка

E-mail kobrinlib@gmail.com

www.krcls.by